

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytörszékben.

RÁKÓCZI KOPORSÓJA.

Székesfehérvár, okt. 27.

Salóporában hűséges hiveihez hazatér a fejedelem. Messze Márvány-tenger mellől, Nagytörökországból. Templom szolozmája, ércnyelvek zugása, őszi szél sirása, tenger mormolása, szemfődeles gálya komor, sötét gyásza, tisztelgő szomszédos népeknek pompája — viszik a koporsót örvendező magyaroknak szabad hazájába.

És jönnek a hamvak diadalszekéren. Kurucok csilaga ragyog fenn az égen. Örtüzek kigyulnak kora hajnalórán, nagy hegyeknek ormán. Harangok kondulnak, honfiak zarándokolnak. Szemek föllobbannak, szívek megdobbannak. S mintha visszatérne régen letűnt szép kor századok kimúltán — tárogató harsán, tenger-nép az utcán. Kurucoknak elfelejtett riadója hallik. Orsováig morajlik. Alduna vidéke, magyar Alföld népe, Rákóczi hűséges, derék Felvidéke s millió jó lélek az ország szívében, most mind virágot hordoz a kezében. S mikor a festői, ünnepi keretben, a fonséges halotti menetben föltűnik a hősi Libertás zászlója, a kezekből, a szívekből virágtenger hull majd arra a nagy koporsóra . . .

Az álmok im nem hazudnak. A nemzet tisztá vágyai, amiket vérehullajtása közben is féltő gonddal ápolt szívében, most betelnek. A vezetőfejedelem, akinek eddig csak szívek szárnyán, sóhajok szellőjében, könyvek ködfátyolában járhatott haza hozzánk a lelke, mégis nagyvégre az édes anyai földben talál siri nyugodalmat.

Valóban világtörténelmi esemény Rákóczi és a többi bujdosó hamvainak hazahozatala s ünnepélyes végső tisztességtételük. Nem a maga nemében páratlan fény teszi azzá. A külső effektusok kíváncsivá tehetnek, szórakoztathatnak, sőt esetleg el is kápráztathatják a szemet. Hangulatot ébreszthetnek legfőlebb, de nem gondolatot és kivált nem érzelmet. Pedig ezt a nagy temetkezési napot, az ünnepélyes lassu gyászzenével és fátyolos zászlók kíséretével éppen egy gyöngéd s mégis oly erőteljes érzelem teszi történelmi jelentőségűvé. A szeretet.

A szerelő magyar szív fogja gondolkodóba ejteni a művelt államok népeit Rákóczi temetésén.

Ej, hát ki az, milyen az a magyar nép ott a Duna-Tisza táján, ott a felvidéki és erdélyi Kárpátok mentén, ott a Dunamedencén! Lehet-e az a nép csakugyan barbár, durva, műveletlen, neveletlen — mert azt híresztelik róla, lehet-e kulturképtelen az a nép, amely ilyen mélységesen tud szeretni? — Ma minden és mindenki materialista. Mindenki önző, haszonleső s a nagy hatalmak diplomáciai embertelenségei bizalmas szóbeszéd tárgyát képezik a beavatottak között. Ki tudna az ádáz hatalmi vágyak ebban a tülekedésben, ki merne az adott világpolitikai konstellációk közt — idealista lenni? Kinevetnék és elnyomnák. És ime, Magyarország népe most ország-világ színe előtt ragyogó példáját mutatja idealizmusának. Hát csakugyan *ázsiai hordák* alkotnák az ennyire ideális lelkületű nép zömét? — Ezt a népet mindig rebellisnek hallja hirdetni a művelt világ. Mintha féktelen indulatu, soha engedelmeskedni nem tudó, maga fölött felsőbbiséget meg nem tűrő volna, amelynek érzelmei között a királyhűség ismeretlen. Ez volna hát az a magyar nép, aki most a Dux Rákóczinak ilyen impozáns temetéssel adózik, még csaknem kétszáz év múltán is?

Hej, régi szép magyar nép, de sokat meg is rágalmazott téged Bécsnek büszke vára! A bujdosók temetése, a te szerető szivednek csodás megnyilatkozása most elégtelent szolgáltat az nagyvilág igazságos ítélőszéke előtt.

A második kérdés, amelyet a magyar szív szeretete Rákóczi koporsójánál fölvet, az, hogy *kit is szeretünk, és kit siratunk, kit gyászolunk hát mi II. Rákóczi Ferenccben.*

Rákóczi mindenek fölött *királyi lélek* volt. Királyi a szónak abban a szigorú értelmében, ahogy azt ennek az egyházmegyének az intelligenciája a bodajki szöszékről, püspöki ajkáról hallhatta nemrég. Nagy volt, mint fejedelem, de ugys, mint ember. Csupa lelki nagyságból kisérgázó tekintély, emellett csupa szelidség, jóság és alázatosság. Kimagasló világhistóriaí erényiség volt a nagyságos fejedelem.

A világtörténelem nagy egyéniségeinek mind megvan a maguk specifikuma, sajátossága, amely a hősök között hősökké, az általános nagyság keretén belül specailisan nagyokká, csodálatkává teszi őket s halhatatlanná avatja emléküket. Ha Szent István nevét a keresztény magyar királyság megalapítása, Szent Imre herceget nemes ifju erényei, Szent Lászlót hithűsége s a magyar impérium kiterjesztése avatják szentté s ezzel együtt felejthetlenné, ha IV. Bélát második-honalapítónak mondjuk, ha Nagy Lajos, Hunyadi János és Mátyás király személyéhez hadidicsőség mellett a nemzeti konszolidáció érdeme fűződik, akkor annyi sok más kiváló történelmi vezéregyéniségünk mellett bizonyára Rákóczi szubjektivitásának is megvan nemzete szemében a maga megkülönböztető specialitása.

Rákóczi királyi lelkének nagysága a szenvedés. Szenvadás, amelyet igazán Istenbe vetett hittel, példás türelemmel viselt el ügye igazságának tudatában. A szenvedések tüze aureolát égetett feje köré s alakját a magyar történelem örökszép elégiájának hősvé avatta.

A népek csatája, a nemzetek küzdelme az abszolutizmus ellen: hálás talaja voltak mindenkor a *demagógiának*. Rákóczinak azonban legkevésbé sem a féktelen ambíció és nem az egyéni hűség adta kezébe a szabadságharcos kardját. Tudnivaló, hogy szinte akarata ellenére kényszerítették bele a vezetésé alatt álló jogos szabadságharcba. Rosszhiszeműek, de még korlátoltak is, akik Rákóczit lázadónak, demagógnak igyekeznek föltüntetni. Maga mondja emlékirataiban: „Könnyű lesz mindenkinek, ki a történeteket olvassa, megkülönböztetni a *lázadás okozta mozgalmaktól, a szabadság általános, jogos és törvényes védelmét . . .*” „Az t . . . a nemzet háboruinak lehet nevezni, melyeket jogai védelméért kezdett, az egyesek zenebonái pedig *méltón megérdemlik a lázadás és fölségsértés nevezetét . . .*” „Ősi szabadságunk alapítója szent volt. Szent László, hogy megmentse *ezebet*, fegyvert fogott *oly király ellen, ki idegenek tanácsával kormányzott és megfosztá őt trónjától.* Így az ő példájára kit az egyház szentjei közé sorozott, kimondanám, hogy nem azok érdemlik meg a gyűlöletes nevet s *mindazon mocskot, melyet a rágalom századok óta szór a szabadság védőire, kik jogaitak védelmezik, hanem akik mind a törvényt, mind esküjüket megszegték . . .*”

Mai lapunk 8 oldal.

Ennyire távol állott Rákóczi nemes egyéniségétől minden pózoló demagógia. Nagy szívének egész szeretetével és páratlan önzetlenségével egyedül hazája szabadságáért szállt síkra mellétekintetek nélkül. És a tizenegy évig kevés hadi szerencsével folyó harcot becsülettel végigküzdötte, nem intrikálva, nem tetszelegve a maga nagyságában. Emigrációja hijával volt minden nagyképűségnek, hiszen az ő idejében a számkivetés még nem volt üres parádé és a martirium nem volt lukratív vállalkozás.

Ki volt Rákóczi? Irtuk fel a kérdést. És megadtuk rá a feleletet. Királyi lélek volt. És mi tette azzá? Feleljük rá, *törhetetlen katholicitása*. A jezsuitáknak sokat félremagyarozott nevelése alakította oly határozott vallásos jellemmé, amelyet bizvást irigyelhetnek tőle az ingatag modern katolikusok. Akik a *katholicitást hazafiallansággal rúdolják*, tekintsenek föl Rákóczira. Lelke igazi nagyságát a bujdosás napjaiban összerótt *Officium Rákóczianum* mutatja, amelynek inspirációja ott született a folytonos elmélkedésben, a naponként hallgatott szentmisében s a gyakori szentáldozásban. Ennek a nagyléleknek még porladó tetemét is az egyház, az ő engedelmes fiai, a lazarista-atyák őrizték meg századokon keresztül, előnyök reménye nélkül, önzetlenül.

Csak természetes, hogy az ilyen vallásos, farkólt, királyi lélekhez a magyar történelmi valamennyi hőroza közül a leg több *poézis* fűződik. Nem a francia udvarok könnyű műzsaia szötte ezt a poétikus fátyolt a fejedelem varázslatos egyéniségére, hanem a finomérzésű magyar génius, az első látszatra fölületes, végső elemzésében azonban esodálatosan mély-séges magyar lélek hazaszeretete. Ott alakult ki ez a poézis a szervezetenlenségek portyázásaiban, ott a bujdosó kurucok nélkülözéseiben, ott a börtönök mélyén, a

bilincsekben, ott a lengyel határon, ott a tengerparti exiliumban . . .

Ilyen volt a nagy Rákóczi, akit a szerető magyar szív most hazai földbe temet. Szolgalelkű, törvénytelen törvények meg-bélyegezték, hanem a nemzet azért elő-ról-utódra szívébe írta a nevét. Azalatt a fejedelem messze idegenben porladt. Siratta nemzete és haza kívánta hosszú időn keresztül. Hiába. Bécs sohasem engedte. Mignem I. Ferenc József uralkodásának ötvenhatodik esztendejében, házasságának ötvenedik évfordulója, aranylakodalmi küszöbén, böles, nemes és körültekintő elhatározással hozzájárult Rákóczi és bujdosó társai hamvainak hazaszállításához. Ez az elhatározás most, az új korszak alatt, a sérelmes törvény eltörlésével együtt tetet öltött . . .

Czinka Panna keserője régen elhallgatott. A hűséges kurucok esontjai szeret-széjjel porladoznak.

És mégis. Mintha esoda történnék a nagy gyásznapon. Hopadt sírok, mintha megnyílnának s kurucoknak testi föltámad-nának. Rákóczi kürtje rivalg a légben. Lelkesedés kél hívek seregében. Ki léne most viharoktól babonas határba? Azt a nagy koporsót végig az országon minden magy-ar várja.

Áldás száll nyomába magyarok ho-nára. Hazaszeretnek lesz kegyelemoltára. Szíveket gyullasztja, lelkeket megróvja. Keseredetteknek lesz itthonmarasztója.

Soha többé nekünk nem írhat la-banesség próbékje, bakója. Megvéd, megerősít a nagy Rákóczi hazatért szent koporsója . . .

S. Keszthelyi, okt. 27.

Dies magna. Megértük a nemzet egy újabb satoros ünnepét. Keves hasonlót mutat föl a világtörténelem kalendáriuma. Csakugyan nap ez. Az Isten rendelte nekünk. És bár gyász vonul rajta végig, mi lángolunk s szívünk fötemelo

ézelmeiktől terhes. Nem akad most becsületet magyar ember széles e hazában, aki ne ünnepelne lelke mélyén. Nemcsak a paloták, ünnepelnek a viskók, a bogárhátú kisházak is. Ó, kis kunyhók szent küszöbe, elhagyott, szegény szobája. Most fejedelmi vendégek lesz. Ugyan, hogyan fogadjátok méltóképen? Nem hogy trónustok nincs, talán még rozoga karosszék sem akad sárfalatok között. Azaz hogy mégis van. Ragyogó, diszes trónus. A gazdátok, az üttö-kopott, jóságos keresztény magyar nép szíve . . .

Hogyan, hogy mégis disszonáns akkordok vegyülnek ebbe az ünnepi harmóniába? Rossz ember az, aki a virágot nem szereti. Pedig ez az ünnep csupa melegség, gyöngédség, illat és virág. Hogyan, hogy mégis akadnak ünneprontók? Patvarba a villamosemberekkel! Csilingelnek-e vagy nem, végelemzéséber mégis csak kiszjelentőségű az ünnep szempontjából. Nem ez fáj nekünk. Az a kényszerhelyzet fáj, amelybe osztrák militáris körök -- fonn, nagyon fonn -- belekergették a hazai katonaságot. Minek a szívekre béköt verni? Magyar szív jobban a katonaközpönyeg alatt is. Minek az ünnepet romtani! Hiszen a király hozzájárulása mellett rendelték el ezt a nagy napot. Csak nem szünnék meg fajni, egni . . .

Miért, hogy nem tudja Bécs, milyen vallásos az uralkoló! Miért, hogy nem tudja a parancsolatot: Megemlékezzél róla, hogy ünnepeket szentelj . . .

Szekely szociális-kurzus. Jeleztük mi is a szekelyudvarhelyi keresztény-szociális kurzust annak idején. Most elmulott ez is. Szépen, tanul-ságosan, eredményesen. A kurzus három napot vett igénybe. Előadásait Udvarhely-, Csik- és Haromszék megye intelligenciája s népe hallgatta végig. A *előadásokat a vármegyei biztosságban tartották*. A gyűlés fenyőfája *Prohászka* Ottokár dr. székesfehérvári megyéspüspök beszéde volt a mokerdesről. A mindenképen sikeres lefolyású kurzuson Fejérvármegye területéről még *Szentirányi* Károly bodajki plebános, a Katolikus Szövetség-igazgatója vett tevékeny részt. Mi is keresztényszociális kurzus előtt állunk. Fiat ap-pleatio.

Fejedelemlélemlés.

*Délen, a zúgó Marmara partján
Halottak kelnek hosszú útra.
A lomha tenger bngó ajkán
A fájdalom bömbölve, zúgva
Vonaglik át, nagy átkot verve.
Válik a nagy vízek fölél
Rákóczi számkivetett lelke.*

*Délen az álmok ligetében
Hervad a mirtusz, a lubarócsa.
Az illatuk összeverődik
És megül némán egy bokorba
Könyvülő nagy bánattal telve.
Sirászi kertből visszaszáll
Rákóczi számkivetett lelke.*

*Idehaza a magyar földön
Kelet nomád-csapatja várja.
Csak jöjj, van út mirtusz, rózsza
És tenger a könyveink árja.
Oh jöjj mi árva lelkünknek
Te ragyogása, kineve, szelnye . . .
Sugaras délről vissza száll
Rákóczi számkivetett lelke . . .*

Sebestyén Gyula.

Rákóczi Eperjesen.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —
Irtá: **Tarcsai György.**

A szebeni országoton kövér ember ereszkedik le kor-nyú szekéren Eperjes fele. Egyre biztatja kocsisát, hogy jobban hajtson: a lovak prúszkölnek, a szekérke röpül, de minden erőlködés kárba vesztet. A város falai alá érven, a lovak meghököltek az égyudoréjtól, a kapu dübörgve zuhant le orruk előtt: kilenc óra volt s a jövevény boszus kifakadására harsogó kacajjal feltek a falak parkányán könyöklő labanc zsoldosok.

— Adok egy zekint! — fejezte be a kövér ember a hiunak bizonyuló szöveglést s igéretének súlyát növelendő aranypenzt csillagotat a felkelő hold fényében.

Pár pillanat múlva föltáru a kapu szárny-ajtaja s ő, bár szekeret vissza kellett küldeni a dubravai állásba, megkönnyelbűlen lélekszik föl, midőn a felső piacra ér.

A főtemplom tornya esonkán uszik a hold halovány sugaraiban, a házak kormos parkányai összevissza repedeztek s a sok csupasz kémiény mindmegannyi lármas felkiáltójelként hirdeti, hogy a városban tüzevész dult. Ot év múlt el azóta, de csak néhány épület került hevenyészett zsup-födél alá; a falakról egynyásba olvadó föltekban ri le a nyers téglá, a lemalott vakolat tatarozására senki sem gondolt.

— En édes szülőföldem — morgogott a jövevény — úgy látszik, Karaffa elkötrodása után sem volt gyöngyeleted.

Tömör, vastag hangja kietlenül viszhang-zott a néman sorakozo hazakról s föriasztotta a Szentháromság-szobor talapzatán szunyókáló őrt.

Megállj, ki vagy? — hallatszott a har-sány kiáltás.

Jóbaráti — volt az idegen válasza s az öreg alabárdos mentegetőzni kezdett. Meg-feledkezett magáról. Azt álmodta, hogy a bástyán strázsál, mint valamikor fiatalkorában. Hiabavaló volt most a kirendelt polgári övek virasztása, de a szenátorok ragaszkodtak az ősi szokáshoz. Labanc katonák rójják végig az utcákat fél-oranként; de nem azért, hogy tlosban járó éjjeli köborlókat rancia szedjenek, vagy eltevelyedett polgárok keseli mulatozását megzavarják. Nem is volna rá alkalmuk, pedig de szeretnék, ha legalább egy-két elkseredésében kuruc nótára gyujto mesterlegényt hadnagyuk elé hurcolhat-nának.

— Nem baj, jó öreg — biztatta az idegen a magát vegnelkül eskuzáló őrt. Az emelt-edő hold fölbukott a házak mögül s fényében csil-logni kezdtek a Karaffa-féle verpad helyén épült szobor aranyozott barokk-cirádái.

Hát ezt mikor építették?

— A nagy tűz után készült. Tizenkét kö-müves dolgozott rajta. Messze földről jöttek s szombal esténként egyik fizette ki a másikat. Hogy honnan jött a pénz, azt senki sem tudja . . .

Itt Kristóf mester elhallgatott. Eszébe jutott, hogy akkor pusztult el háza, melyen kívül már semmije sem volt. Tíz év előtt még a kefekötőcéh atyamestereként szerepelt; a zavarteljes idők tonkire tetek üzletet, elszegényedésével lépést tartva fogyatkoztak meg tisztiségi s ő öreg nap-jára strázsálással váltja meg fejadóját.

Archivum Rákóczianum.

Irta: Kőnczöl Antal.

— A Rákóczi-Aspremont-Erdődy levéltárról. —

Vasvörösvár, okt. 26.

Most, amikor az eszményi szabadsághős visszatér száműzetéséből honába, hogy az édes hazai földben aludja tovább nyugodalmas álmát, bizonyára nem lesz érdektelen csak pár sorban is megemlékeznem az országos, sőt egyes vonatkozásában világhírű *Rákóczi-levéltárról*, amelynek ismerete nélkül a nagy fejedelem dicső korszaka olyan volna, mint a messziről csak nagy arányai-ban kivethető regényes tájkép.

A Rákóczi-levéltár nagyobb és jelentősebb részében az *Erdődy* grófok családjának tulajdona s manap a nevezett főúri család vasvörösvári renek kastélyának erős tornyában van gondosan elhelyezve. A hatalmas levéltár tudvalevően magában foglalja a Rákócziakén kívül a *Lórántffy*, *Báthory*, az *Aspremont* és *Erdődy* családok, valamint *Tökölly* Imre levéltárát. A többeszer s nagyrészt eredeti okmányokból álló tár kimeríthetetlen forrása a történelembuvárnak, megbecsülhetetlen nemzeti kincs, mely gondos őrzetet igényel.

Épen ezokból egész a múlt század derekáig az *Aspremont* grófok révén jöfómán az *Erdődy*-családnak titka volt csak ezen gazdag irattár létezése és tartalma. Féltve őrizték másfél századon át, hogy valahogyan zsarnoki kéz hozzá ne férközhessék és kár ne essék benne. Csak a múlt század második felében nyitotta meg a kutató történettudomány számára az irattárt akkori tulajdonosa, *Erdődy István* gróf.

Legelőször *Szalay László* volt a szerencse, hogy ezt a kincsesbányát megpillanthassa s annak gazdag tartalmát az országgal ismertethesse. Dicsőségszerző munkájában azonban hamarosan megszakította a semmivel sem törődő halál. Az elhalt tudós által Budapestre szállított két láda iromány rendezése és másoltatása aztán *Csengery* Antal felügyelete alatt történt mindaddig, amíg 1870-ben a leghivatottabb kezekbe került a

levéltár átkutatása, másoltatása és kiadása. A kuruckorszak lelkes történetiróját, *Thaly* Kálmánt bízta meg ugyanis az Akadémia az épen megkezdett munka folytatásával és befejezésével. Az ő kiváló tudományának s hangyaszorgalmának köszönhetjük, hogy minden érdeklődő számára hozzáférhetővé vált a levéltár hatalmas anyaga, amennyiben megjelent az Akadémia kiadásában az „*Archivum Rákóczianum*”, mely a vörösvári irattár összes fontosabb aktáit — kiegészítve a budai királyi kamarai és a Károlyi-archivum adataival — fölöleli.

Mint főntebb említve volt már, a vörösvári levéltár több történeti nevezetességű család okmányait, iratait foglalja magában. A *Lórántffy* és *Báthory* családok és a *Rákóczy*ak, különösen I., II. *György*, I. és II. *Ferenc* fejedelem irattárai, valamint *Tökölly* Imréé, már II. *Rákóczi* *Ferenc*nek tulajdonát képezik.

A minden tekintetben kiváló becsű irattára dicsőemlékű fejedelemnek is féltve őrzött kincse volt, ami nem is csoda, ha meggondoljuk, hogy magában foglalja a felsorolt fejedelmi házak politikai, hadügyi, diplomáciai, birtokügyi, közigazgatási és magánügyi okmányait, levelezéseit, utasításait és szerződéseit, leltárait és naplójegyzeteit.

Amikor I. *Rákóczi* *Ferenc* fejedelem meghalt, a *Rákóczi*-árvákkal együtt az irattár is elvándorolt *Bécs*-be, ahonnan utóbb az iratok nagyrészt *Kassára* küldettek a szépei kamarai őrzetébe. Amikor aztán *Rákóczi* megnősült és visszatért hazájába, magával hozta a birtokában levő újabb időkből való *Rákóczi*-irattárt, amelyet azonban elfogatásakor szintén konfiskáltak és *Kassára* szállítottak. Amint tudjuk, *Rákóczi* fogságából egy derék német tiszt önfeláldozása árán megszabadult s *Lengyelország*ban kereset menedéket. Innen talált utat hazájába a német zsarnokság ellen elégedetlenkedő magyarok hívására, hogy élére álljon annak az alkotmányos küzdelemnek, mely a *Rákóczi* névnek oly sok dicsőséget szerzett. Szerencsés kimenetelű hadjáratai közt elfoglalta *Kassa* városát s ezzel ismét birtokába jutott

erőszakkal lefoglalt irattárának is. Ezenkívül összeszedette az egész országban a családjára vonatkozó iratokat s előkelő, megbízható emberekre bízta a *Munkács* várában elhelyezett irattárt. Ugyanitt kezelték, de az elődökétől egészen külön a fejedelem irattárát is. Ez két részre oszlak: a belkormányzati, rendes, továbbá a hadügyi, titkos levéltárra.

Amikor a nemzet a hadakozásban kimerült s előre látható volt, hogy a császár s a felkelő magyarok közt valami megegyezés létesül, *Rákóczy* nem öhajtott háboruszkodása után semmi előnyt. Elhagyta az országot. Nem feledkezett meg azonban nagyjelentőségű irattáráról sem, mert ennek fontosabb részét is magával vitte hordókban szállítva *Lengyelország* birtokára s viszooskai kastélyában helyezte el. Ott maradt az archivum azután is, amikor a fejedelem megkezdte bujdosását, mert emlékirataiban maga is föl-említi, hogy sajnálattal nélkülözi kedves irattárát, így sok adatot csak úgy adhat elő, ahogy arra emlékszik.

A levéltár sorsáról majnem egy századon át mit sem tudunk, mindaddig míg a nagy fejedelem nővérének, *Rákóczi* *Julianak* unokája: *Aspremont* *János* *Gobert* örgróf valamiképp meg nem szerezte. Mivel ennek a hazafia főurnak *Rákóczi* vérsége miatt ugy is volt már kellemetlensége a bécsi udvarral, volt rá gondolja, hogy az irattárt titokban és biztonságban tartsa, azért az ónodi vár egy rejtett helyén befalaztatta. Innen utóbb kedves tartózkodási helyére a *trenszénmegei* rovnyei kastélyába vitette, ahol hozzáértő emberekkel különösen a birtokviszonyokra vonatkozó ügyiratokat rendeztette.

Apremont örgróf halálával, a fejedelmi irattár leányára *Erdődy* *Györgyné*re s benne az *Erdődy* grófi családra szállott. A múlt század negyvenes éveiben a vasmegeyi gyepűfűzési kastélyba szállítottatott s ott volt 1864-ig, amíg az *Erdődy*ek fényes, mórstíli kastélya *Vasvörösvár*ot elkészült, ahol aztán oly kedves otthonra talált.

Az öreg felsőhajtott, ráfűggesztette szemét a jóképpü idegenre s azon tűnődött, könnytisen-e szívében előtte.

— Miféle emberek voltak azok a kőmivesek? — kérdezte ez.

— Nem tudom. Jámbornép lehetett; vasárnap reggelenkint a *Kálváriára* jártak imádkozni. A hegyi kertészleányok nótába is szedték őket. Mesterük *Szoror* *Angelika* sirjánál mormolt el mindig néhány imát. Az apáca szomorú történetét is megénekelték s mikor a tizenkét kőmives elhagyta a várost, a két történet összekeveredett a bohó lányok fejében. A szobor építjét megtették *Karaifának*, a legények közt szerepelt az írődeák s néhány a harminc hóhér közül...

— Isten áldja meg, jó ember, — szakította meg a szószaporitást az idegen s tovább ment. Alajka eltűnt a házak árnyékában. *Kristóf* mester utána kiáltott:

— Siessen fedél alá jutni. Nemsokára elűti a tized. Bekisérlek, ha nincs passzusa.

— Szegény *Kristóf*, hogy valamikor jó napokat láttál, csak orrod pirján látszik meg, — suttozta ez, midőn a templomon túl járt. Majd ismét megállapodott.

— Az én házam, — sóhajtott. Bekopogtassak? Hát ha idegenek laknak benne.

Egy ideig habozott, de amint az őrzőjét

lépteinek kopogása megütötte fülét, előszedte a rozslás kapukulcsot s benyitott. Végigtapogatta a folyosót; a lépcsőház el volt zárva. A szomszédban a kertre nyíló üveges tornácból gyertyafény áradt kifelé. Atnászott az alacsony deszkakoriátón s benézett a függöny hasadékaiba. Hat szakalós férfi ült az asztal körül; az egyikre rögtön reáismert s a szíve nagyot dobbant. Odapasztozta fülét az ablakhoz, mohón leve a bent folyó beszélgetést.

— Mi lesz velünk, ha birtokürellemmel vizsgáljuk el a sok igazságtalanságot. A labanc kifoszt mindenünkből. Az adót ismét fölrsófolják. A műhelyekben csak a mesterek kiéhezett gyermekei lézengenek.

— Pedig nektek még jó dolgokat van, — szólalt meg valaki erőteljes hangon. Mióta a fejedelem fia *Sároson* telepedett le, udvara sokat vásárolt be *Eperjesen*. Másutt még nagyobb a nyomor. Ha még tovább is így tart, vége a magyaroknak.

— Mit tegyünk?

— Az elégedetlenek száma nőttön nő. Engem küldtek ide. Ti meg nem akartok hozzánk csatlakozni.

— Szegény városunk kimerült, csapás csapás után zúdul fejünkre. Oh, *Uram*, hogy nekem ezt mind meg kellett érnem. És senkim sem maradt, kivel fájdalmamat megoszthatnám.

A nyolcvanon túl járó *Krisztmann* reszkető hangja elhalt.

— Vigasztalódjék, bátyám, — mondta rá *Antelami* *Tankréd*, — én idegenből szakadtam ide, mégis átérzem ama fájdalmat mely szívet gyötéri.

— Csatlakozzunk az elégedetlenekhez, — fűzte aztán hozzá. A háboru sem lehet kegyetlenebb, mint a béke a labanccal nyakunkon.

Szikszay *Pál* polgármester és a két szenátor helyeselte szavait. A muzsikus tíz év óta maga is városi polgár volt s tanácsa mindig helyesnek bizonyult.

A fejedelem fia még habozik, — szólalt meg az elégedetlenek követe. De nem csoda, mikor a szomszéd városok lemondtak mindenről. Hallgassatok *Antelamira* s a herceg ma-holnap kibontja apja zászlaját.

— Eljen a városi vár ura! — kiáltott föl a muzsikus s a poharak összecsendültek. A követ a szövetség jeléül kezét fogott a szenátorokkal. *Antelami* ismét töltött; de mikor haraszor is koccintani akartak, belépett az ajtón a kövér ember s az asztal körül ülők ijedten fölugrottak.

— *Thurán* doktor, — rebegette a muzsikus sápadtan. A két szenátor ijedten húzódtott vissza.

— *Nolite* timere, ego sum — bömbölte az orvos; pár nap etőt volt husvét s a szepegők

Sirkoszorúk

óriási választékban kaphatók a legutányosabb áron

KOVÁCS ANTALNÁL Városháztér.

00000599

Érdeemes a fölfegyészre, hogy az irattárban elhelyezett akták nagyrésze magyar nyelven íródott; van közöttük számos francia, latin, lengyel és német nyelvű is. A kényesebb természetű hadi iratok közt sok a számjegyekből alkotott titkosírás, amelyek közül ma már kevés vár megfektetésre.

Ennyiben körülbelül be is számoltam az adott keretben a Rákóczy-levéltárról.

Ebben a keskeny keretben csak ennyit van módomban az örökbecsű archívum Rákóczi annumeról vázlat szerűleg közölni. Annyi tény, hogy nemcsak most, amikor éppen időszzerű, hanem mindenkor bizvást megérdemli, hogy figyelmünket feléje irányítsuk.

Megfordítva bár a Rákóczi-cimer, a név mégis halhatatlan, az egész magyar történet s a család irattára hirdetni fogják a késő időknek is a Rákócziak örök dicsőségét.

A kuruc-poézis.

Sok fényességes korszak volt a mi nemzetünk történetében. Ezer évnék enyésztes ködén át örök fényrel ragyog a honfoglalás dicsősége: Nagy Lajosnak, a Hunyadiaknak kora, a daliás idők teljessége, büszke lángot gyújt a magyar szemében; a Zrínyiek nevét évszázadoknak lombha szárnyacsapása le nem surolta a történelem lapjairól; a 48-iki szabadságharc tünteményes kora mámorba szédíti a lelket. De valamennyinek föllötte áll a kurucvilág. Az a korszak, melynek története a nemzet lelkeinek legmélyében gyökerező szálaiból szövődött össze. Ha a kurucok költészetének emlékeit lapozgatjuk, az érzéseknek oly nagy változata és mélysége, az örök fenmaradásra számot tartó eseményeknek oly gazdag sorozata jelenik meg előttünk, melyet más korszakban nem találunk. Csodás varázspoezisz e kornak története, mely egybeolvaszja a vallásos és nemzeti érzéseket, a családi életet és szerelmet, e legmagasztosabb megnyilvánulásait a léleknek.

arcára mosoly ült, e fűszegül alkalmazott szavak reávallottak.

— Hogy kerültél ide, honnan jössz; téged megfoltatott Karaffa? — zudultak feléje a kérdések.

Thurán a nyakához kapott.

— Megfoltottak? Nem emlékszem rá — mondta jóízű flegnával s nyomban rá poharat ragadtatott.

— Harmadszor is éjlen Rákóczy!

A többiek ajkán viszhangozó éljenzéstől megremegett az üvegfal. Kriszmann aggódva csillapította lelkesedő vendégeit.

— Nézz ki liam — mondta a muzsikuskak — nem mozog e valami valami odakünn?

Jó helyen voltak. A kert fölött magas kőfal emelkedett. Thurán udvarán túl meg a Rákóczi-palota meredt az égnék. Az elégedetlenség követe pihenni tért, a többiek körülfigyelték az orvost s o elbeszélte odisszeját.

Karaffa bora, amellyel a zempléni urak le akarták kenyerezni, elfogyott; valamelyik gazember elárulta, hogy neki van a legjobb pincéje a városban s még aznap este börtönbe csútkák — Szerencsémre emeletlen pincém alsó felébe vezető ajtaját még az ostrom idején befalaztattam, hanem most már az is üres. A legjobb boraim árán váltottam meg életemet.

A társaság fejében csak most kezdett világosodni, miért kvártélyozták be magukat a hőhölgyenek Thurán házába, siettetven beteges öreganyja halálát.

Az orvos elfogatását megelőzőleg a porkoláb lázas gyermekét gyógyíttatta s ez az alsó pince titkainak elárulásával megvesztegette a zsufolt börtön körül settenkedő höbérokat. Valamelyik pribékkal ruhát cserélve szökött meg éjnek idején. Kapukulcsán kívül, melyet orvos

A vallásos énekekben elválaszthatatlanul kapcsolódik egybe nemzetünk letűnt századainak legszebb két erénye: a vallásosság és a hazaszeretet. Ha a magyar, — akár örömeiben, akár bánatában — az Istenhez fordul, nem felejtí ki soha imájából a hazát. Ha viszont hadi dicsőségről, vagy nemzeti gyászról énekel: soha meg nem esik, hogy lelkében a vallásosság hurját is meg ne pendítené.

Nyujtsd ki szent Uristen
Hatalmas karodat.
Add meg szerencsékkel
Szegény magyarokat.
Mert te benned bízunk
És nem más senkiben.

Igy imádkozik a kuruc a nemzetért. Akár vigad, akár busul, az Isten neve ott van az ajkán. Isten nélkül nem ismer harcot, nem békét, nem dicsőséget, nem bujdosást. „Bort kupamba, bort! Embert a gátra! Tyukodi pájtás, induljunk rája! Verjük állat az labancot a mástrágra. Ugy ad Isten békességet és hazánkra!” Szenvéleéseiben éppugy az Istenet keresi, mint mámoros örömeiben. Mikor az ország egyik szegletétől a másikig hányódik, annal keres vigasztalást, akinek nevében harcba indult.

Megragadó a bujdosó kurucok költészete. Mint viharvert madarak, fészekre nem találva bolyongnak sötét erdők mélyén. Az elhagyott családi kör nyájias képeinek emléke vérző seb gyanánt gyötíri szívüket. „*Nem felejtjük el mi családjunk, melléllünk forogó szép gyermekünket.*” Eszébe jut a bujdosó kurucnak apja, anyja, jegybeli mátkája s lemondó fájdalommal küld nekik végső üzenetet: „Amott kerekedik egy fekete felhő, abban tollászkodik egy fekete holló. Várj meg holló, várj meg, ha duld izenjek tőled apámnak, anyámnak, jegybeli mátkámnak.” Sírhatja, gyászolja az elhagyottakat: de szenvéleéseinek leggyötrelmesebb perceiben sem gondol arra, hogy a nemzet szent ügyének megtagadásával váltsa meg magát. Ha mint kuruc nem élhet otthon, inkább bujdosik utatlan utakon, de kuruc-voltát meg nem tagadja. „A merre tenger zug, a merre a

letére mindig csizmaszárabban hordott, semmit sem vitt magával.

— Reggelig Szebenbe értem, ott a görögök fölvettek szekerekre s Krakkóig meg sem álltunk. Idővel a lengyel érszekhez kerültem. Isten nyugosztalja halo porában. Udvari orvosa voltam a múlt hónapig. Kétszer kísértem el római zarándokutjára. Voltam Bolognában is . . .

Thurán a muzsikuskak vállára ütött s ragyújtott arra a bohó barkaröllőre, melyet valamikor együtt énceltek. A társaság szétoszlott, Tankréd, ki Kriszmannal lakott, Magdus leánykori szobájában, felkísérte az orvost házába.

Vastag porréteg lepett el mindent a szobákban, a mennyezetet tenyérnyi repedések ha soggatták. Amint gyertyagyújtás után a függönyöket összevonták, denevér rebbent föl a szövet mögül. Thurán doktor a szomszéd szobába hessegette, razárta az ajtót s a muzsikust egy rettentően rozoga karosszékre leszorítva, melléje telepedett. Gyermekek öröm fogta el szívét. Otthon volt s viszontlatta azt, aki után loginkább vágyódott szülővárosába. Míg távol élt innen, mind-megannyi tudófés érte szívét, valahányszor egyik-másik Krakkóba tevedt kalmartól, kolduló barától, világjáró mesterlegénytől anyja, rokonai, legjobb ismerősei haláláról értesült. S akivel legjobban értették meg egymást, im mellette ül, él. Az idő nem igen viselte meg, csak szemének ragyogó tüze, mely huszónöt év előtt szépséges huga szívét is lángra lobbantotta, — mintha kiáludt volna. Nyílt homlokára barázdákat véssett a szenvedés, ajkai körül keserves mosoly cikázott, mikor a mult emlékeit fölelevenítették.

Észrevélenül tűnt tova óra óra után: sok elmondani valójuk volt. Künn foszladozni kezdett az éjszaka leple s az orvos gégeje kiszáradt s sok beszédtől.

szél jár, csillag lehanyatlík, — ott nyugszom meg én már.”

Silány kor az, melynek mártirjai nincsenek. Volt is a kurucoknak mártirja bőségesen. Hoszszú, szenvédessel teli vértanúságról zokognak a bujdosók énekei. Búsán kérdi magától a bujdosó kuruc, hogy „hol leszen az idegen földön romlása, vagy piros vérenek hol lesz kiontása és gyarló testének csontja kihullása.” „Üdögél az erdők mélyén, hogy ne is látna a napfény. Levélét fa csak hullajtja, keltét-jártát eltakarja, kis madárka bus szózatja hírét-nevét elsíratja.” Mély szenvédecsnek kell lennie annak, mely „az erdők, berkek, vad kösziklák” között így beszél a bujdosóhoz: „Szived mindent elfelejtisen: hogy ne fájjon, emlékezzen.” Mennyit szenved a bujdosó kuruc, mikor „őszí harmat után nagy hegyeknek ornán fujdogál a hideg szél, zöld erdő harmatát, piros csizmak nyomát hóval lepi be a tél.” A martiromsággal határos az, mikor „hegyeken völgyeken, falukon, utakon, erdőkön, mezőkön minden ellensége” s mikor csak annyit tud biztosan, hogy „vad gyomrában leszen temetése.”

S vajjon a bujdosók fejedelmének, a nagy Rákócziának alakja nem jelenik meg a kuruc költészetben? Hazug volna e kor irodalma, ha Rákóczi nemes alakjáról megfledkezett volna. Ott találjuk fejedelmünket az „Esztergom megvétele”-nek ragyogó sorai között; találkozzunk vele annak a sok diadalnak a megénekelésében, melyeknek emlékeit a „Vak Botyánról való ének” örízte meg számunkra; ott áll előttünk a bujdosó Rákóczi, amikor „*haláltos uchéz köd mindent búsán beföld!*”, amikor a szatmári béke után előre megjósolja, hogy:

Ejzen meg az idő, szegény Magyarország
Megakozod te meg e keserves orát . . .
Mikor rég megholtam, akkor is sírtok,
Halo porombul is feltámasztaniatok.
Összeszednek meg porhanyó csontimot.

Igaz volt. Összeszedték porladó csontjait.

Tévednénk azonban, ha azt gondolnánk, hogy a kurucoknak csak jeremiádjai vannak. A történeti énekek diadalénekek, melyekben a di-

— Borod nincs? — kérdezte Tankréd, ki mosolyogva rázta fejt.

Thurán homlokára ütött. Odament a falhoz s végigkopogtatott rajta a muzsikuskak mankójával.

— Mit csinálsz? — kérdezte ez elcsodálkozva.

— Megvan, jere ide! — kiáltotta jóbarátja s leütögette a szobasarkok mellett a vakolatot, fölrántotta a felszínre kerülő vaslemezt.

A fali fülkében penészes szalmatokba csavart palack villant föl, melyet az orvos apja — a Thuránok ősi szokásához híven — rejtett oda nászlakomája borából, hogy majdan a következő ivadék mennyegzőjén ebből igyanak az új menyasszony boldogságára.

— Lakodalmat nem igen lát többé e ház szaválta a doktor elérzékenyülten. — Én vagyok az utolsó Thurán. Üritsük ki e palackot most, mikor újra megtaláltuk egymást. Kössünk szövetséget, hogy nem válunk el többé mindhalálíg . . .

Antelami szemében köny csillant föl. Mindenkinek szerette e városban; a polgárok, kik valamikor utját állták a jött-ment boldogságának, mióta megtanulták ismerni, a tűzbe is követték volna. S mégis, míg Thurán távol volt, gyakran érezte magát elhagyottnak. Nem volt senkije, aki előtt bizalmasan fölárhatta volna szívét, mikor ez a visszaemlékezés keservével csordultig telt s akivel megoszthatta volna fájdalmát, melyet csak az érthet meg, akinek nem kell megmagyarázni az okait . . .

Az évszázados asszurban zamatos illata szerte áradt a szobában s a doktor az ünnepélyes pillanat hatása alatt sem mulaszthatta el, hogy szakértően ne csettintsen nyelvvel, mikor kocintottak. Végtelenül jóleső érzés vett rajta erőt,

csőség fényében ragyognak Nagv Bercsényi Miklós, Vaj Bottyán, Bezerédi, Balogh Ádám, a kuruc vezérek legjobbjai. Nemcsak bánata volt a kuruckornak; volt annak dicsősége is! Bezerédinek Sárvár alatt vívott csatája után „a Rábában vértől hiznak az halak . . . német testek borítják az parragot, vadmadarak lakodalmat laknak ott.” Büszkén dalolják a győztes kurucok, hogy Bercsényi követésében „Morvát és Bécs-alját sokszor felnyargalták, Ricsán generállal táncát eljárátták.” Mikor a kölesdi harcban „Balogh Ádám a kardját emelte: az Sió berkéig lón nagy sivalkodás, fel Simontornyáig sűrű nagy roppanás . . . német is elveszett, a rác is elszaladt.” Esztergom megvételénél mire a nap harmadszor felstótt: magyar lobogó lengett a császár zászlaja helyén.

A labancnak csufos kudarcai a magyar léleknek egy ősi vonását is beleolvasztják a kor-szak verses alkotásába: a humort. A „daru-lábu, szarka-orru nyomorult németség” örökös tárgya a kuruc józsi humorának. Enni tud csak a német, de nem harcolni! „Alig nyílik fel a szája berdő-kiáltásra: korog-morog üres hasa, siet jólakásra.” Csakhogy amit fogna rajta az evés, azt leverí róla a kuruc s marad a német, ami volt: „elfárasztott-elbágyasztott dióverő pózna.” Az evésen kívül csak egyet tud még a német: futni. „Fut a tokos, tüzes madzag kihull a kezéből, ősi keserű gombája (gomba-forma kalapja) kidől az fejből.” Bezzeg más a kuruc! „Patyolat az kuruc, gyönyör az felesége, hetes vászon az labonczság, kőd a felesége.”

Bármekkora azonban a kurucban a fajszertet és németgyűlölet, durva hangon nem átkozza ellenségét. Őti-veri, ahol éri, de nem átkozza, csak csufolja. A kurucköltészet emlékeiben egy helyen fakad ki erősen a németgyűlölet, de ezt a kifakadást is a humor aranyozza be. Az obsztról szólva ez a legerősebb mondása: „Nin-csen abban semmi virtus — Verje meg a Jézus Krisztus.”

Ime, így szövődött a kuruc költészet a lel-

kedésnek piros, a humornak aranyos, a reménynek zöld s a bánatnak lila színéből. A lelkesedésnek viharzó orgonája, a játszi jó kedv enyelgő fuvolája, a bánatnak zokogása s a harci kedvnek dübörgő égzengése fenséges harmóniába olvad s e harmónia oly jól esik lelkünknek a lázas, lármas modernizmusnak egy-egy pihenő óráján.

Bendi Nándor.

A hazatérés proféciái.

Poétaink érzékeny lelke, mintha csak előre érezte volna a bujdosók s főként Rákóczi hamvainak hazatérését. Szinte proféciákba bocsátkoztak ez irányban, egész önkéntelenül. Hol bizakodva, hol peszimizsztikus formában sürgetve a hamvak hazaszállítását.

Egy-két példával szolgálunk.

Petőfi lángszelleme mikor sejtette, hogy „viradni fognak nagyszerű napok, élet-halálnak rémes napjai,” szabadságszerető szívének egész hevével fordul Rákóczi felé.

Az így, amelynék katonája voltál,
Nemsokára diadalmat üt.
De te nem létsz itt a diadalmat,
Nem jöhetsz el a sír mélyéből!

Hamvainak elhozása végett
Elzárándokoltunk szivesen.
De hol tettek le a sírban teget?
Hol sírod? Nem tudja senki sem!

Amit a szabadságharc tüzeiben elfoglalt nagy költő nem tudhatott, a békés utód megtanulta és teljesítette.

Endrédi is várja a visszatérést a kurucnótáknak. Költői lelke gyengéden, a fiú szeretetével költi beteg anyját álmából:

Szülőházam, Magyarországi!
Rákócziék kopogtatnak!

De hona beteg, Erzi a figyelmeztetés súlyát. Erőlködve föl is kel, hogy bebecsássa a kopogatókat de gyengéssége visszajelzi.

Könyvtől ázott párnájára,
Sebzett szíve nagyot Jobban,
De azután újra hallgat . . .
Rákócziék síró lelke
Kopogtatnak, kopogtatnak! . . .

gett a főtemplom körül. A sárosi udvar szerkerét ma nem küldték ki a hetivásárra és senki sem tudta, miért maradtak el. A egyre közeledő riadalom csakhamar megadta a keleti fölvilágosítást. Lovasok vágattak keresztül a szelbeni kapun, a felső külváros népe szitkozódva, átkozódva szaladt utánuk. Az egyre növekedő emberáradat megakadt a Rákóczi-palota előtt. Toporzékoló labancparipák fogtak körül Rákóczi Ferenc kocsját, akit az éj folyamán tartóztatott le Szolári gróf, hogy kétszáz labancával Bécsbe kísértesse. A nép fenyegetőző viselkedése egyre kevesebbedett, az alsó piac felől a kovács-céh verekedésre mindig kész legényei jöttek rohanva; azt gondolták, hogy ismét részeg labancok kezűtek ki a vásáros néppel. A mint Rákóczit megpillantották, vad kiáltással mentek neki a lovasoknak. Szolári meghökken; intett katonáinak s ezek lekapták töltött fegyvereiket. Nyomasztó csönd támadt hirtelen, a kovácsok megálltak, de a következő pillanatban tisztán hallatszott a csettenés, midőn pusztájuk ravaszát fölhuhták.

Rákóczi sápadtan ugrott föl a kocsitőléről.
— Polgárok! — kiáltott izgatottan. Meghat ragaskodástok. De borzadok a hiába ontott vértől . . . Nyugodjatok meg. A király parancsára fogott el a gróf. Esküszöm, hogy ártatlan vagyok. Bizom a király igazságosságában. Pár nap múlva bántalanul térek vissza városomra . . .

Szavai a háborgók szívébe lopóztak, a tümeg oszladozni kezdett. Antelami Tankred kihajolt az erkély korlátján. Lelkén keresztül cikázott Rákóczi nagyjapja, nagybátyja, édesanyja és apja szomorú sorsa, kik mind a becsi kabinetnek köszönheték romlásukat. Rossz sejtélem vett erőt szívéen, sajnáta a fiatal fejedelmet, ki oly sokszor hívta kastélyába muzsikálni! látta mint dőlnek romba azok a tervek, melyeket az egész or-

szág népe szíve rejtekében sző. Szeme végigfótt a csoportokra oszló tömegen: meg volt róla győződve, hogy még nem veszett el minden; sokan vannak s ha kiszabadítják, közel a lengyel határ, a labanc helyőrség üldözését majd csak föltartóztatják valahogy. Rágyújtott arra a vért fölkorbaesoló kesergő nőtára, melyet a tavalyi alkotmánytörő bécsi gyűlés után terjesztettek városról-városra a bujdosó kurucok:

Hejh keserves az élete
Szegény magyar nemzetnek,
Labanc nyúzta, nyomorítja,
Sohse higgy a németnek . . .

Tiszta bariton-hangja érecesebben csengett a reggeli levegőben, mint valaha. A polgárok szívében forrni kezdett a vér, mindenki Rákóczira meresztette szemét. Ennek halovány, férfias arcán kigyúlt a pir, barna szemében föllobbanó tűz villogott, kezét fölemelte, ajka beszédre nyílt, de a muzsikuss még be se fejezte a kuruc-dal második strófáját, midőn Szolári tisztára elsütötte pisztolyát s Tankred átűt mellette bukott le.

Mire a tömeg fájdalmas meglepetéséből föllocsudott, Rákóczi mögött becsaptak az ősi palota kapuját. Szolári gróf öt labanccal lakostályába vitette föl foglyát; a palota udvarát megszállták a lovasok.

A Flórián-utca felől a kivonuló gyalogos labancok dobörgése riant föl. A Thuránház előtt tolongó nép nem ügyelt rá: mindenki a muzsikushoz igyekezett, kinek vére szertefolyt a kövezeten.

Az emeleti erkély ballusztrádjá mögött Thurán György doktor fektűt magára hagyatva, szélütötten.

Végbél-, Aranyér-, Cukor-betegeknek, Gyermekágyasoknak és csecsemőknek nélkülözhetetlen. Minden tisztaságot szerető embernek feltétlen szükséges a „ZÉRO” használata, mert abszolút tiszta és kellemetlen érzést nyer általa.

Meggátol minden horzsolást és infekciót. Használatban olcsóbb a papírnál.

„ZÉRO” szabadalmazott vattaáru gyár
Telefon 87—52. BUDAPEST. Telefon 87—52.

vünkbe kora gyermekségünkől. Elmondhatjuk, hogy költészetünkben szinte közfelfogássá váltott már Rákóczirol:

Im, haló porodnak, egész művelődnek
Nem holt tüdög érc, kő, millió hön érző
Hátas honfisziv az őrzője, óvója,
Órökké virágos, élő koporsója...

Rákóczinak lelkét megőriztük, róla, mint bujdosóról hallottunk leginkább s a költészet mint témát is ez irányban mutatta őt be legszívesebben. Azt, hogy ennyivel beértük, hogy hamvai hazahoztatását a költészet kifejezőbben nem sürgette, azzal okuljuk meg, hogy erre az irányköltészetre közéletünk nem adott impulzust.

Ez az impulzus is bekövetkezett aztán Kossuth holtestének hazaszállításával. A kegyeletos aktus lendületet adott a politikai életnek, ugyancsak a költészetnek is s a felújuló nemzeti érzés szent kötelességének érezte a Rákóczi-hamvak kérdésének végleges elintézését.

Most már nagyszámú, szebbnél-szebb költemény bizonyítja, hogy bár az irodalom ez esetben az impulzust a politikai életből nyerte, de gyors, nagyarányú termelésével — melynek témái a hamvak visszatérése körül csoportosulnak, — ma sem maradt hűtelen önmagához. Ma is bevált erősen nemzetinek, magyarnak. Volt szava a kérdéshez, még mielőtt a politikai közélet szót emelt volna s a gyenge, erőltet szó most százaszorosán megerősödvé, ódai fenséggel, a himnuszok áhítatával száll az érkező élé, tolmácsolva a neki legszebben szóló nyelven, legszebb zengéssel a magyar költészet üdvözlését.

Toth Kálmán.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, okt. 27.

Legközelebbi számunk hétfőn este jelenik meg.

— (Személyi hir.) *Prohászka* Ottokár dr. székesfehérvári megyéspüspök erdélyi utjából hazaérkezett. Ma délután a fővárosba utazott, hogy az országos Rákóczi-ünnepségeken résztvegyen.

— (Rákóczi-rekviem.) Hétfőn, e hó 17-én a székesegyházban a Rákóczi-rekviemet *Károly* János székeskáptalani nagyprepost fogja tartani.

— (Értesítés.) A székesfehérvári *Belvárosi Katolikus Kör* vezetősége az idő rövidsége miatt ez uton tudatja az érdeklődő közönséggel, hogy *Rákóczi* Ferenc emlékére rendezett hétfői ünnepélyt s az azt követő társasvacsorát minden körülmények között feltétlenül meg fogja tartani.

— (Kinevezés.) *Dömötör* Zoltán székesfehérvári járásbírói albiról az igazságügyminiszter Dunaadonyba járásbírónak nevezte ki.

— (Fejérvármegye a Rákóczi-ünnepségeken.) Fejérvármegye részéről a budapesti lovashandriumban *Széchenyi* Viktor gróf vezetésével részt vesznek: *Eszterházy* László gróf, *Eszterházy* Miklós gróf, *Batthyány* Gyula gróf, *Sárközy* István, *Fiáth* György dr., *Tamásy* Árpád. — A gyalogos küldöttségben Budapesten résztvesznek: *Szűts* Jenő alispán, *Huszár* Agoston, *Sárközy* Aurél, *Detrich* Zsigmond, *Csontos* Andor, *Horváth* Gyula dr., *Paizs* Gyula dr., *Huszár* Dezső, *Taraffás* Béla, *Heltay* Jenő, *Matta* Árpád dr., *Zichy* Rafael gróf. — A vármegyét *Kassán* *Szűts* Jenő alispán, *Taraffás* Béla főszolgabíró és *Horváth* Gyula dr. országgyűlési képviselő képviselik, míg *Késmárkon* *Thukóly* temetősen *Szűts* alispán, *Taraffás* főszolgabíró és *Sárközy* István fognak résztvenni.

— (Városi közgyűlés.) A f. hó 31-én, szerdán délután tartandó városi közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Az 1907. évi házpenztári és ezzel kapcsolatos kisebb pénztárak költség-előirányzatának tárgyalása. — 2. Az 1907 évi árvaházi pénztár, — 3. az 1907. évi aggintézeti pénztár; — 4. az 1907. évi Szent Sebestényi pénztár; — 5. az 1907. évi Szent Donát pénztár; — 6. az 1907. évi temetői pénztár — és 7. az 1907 évi iskola alapítványi pénztár költség-előirányzatának tárgyalása. — 8. A közigazgatási bizottság átteszi az utalópénztár 1907. és 1908. évi költség-előirányzatát. — 9. A városi tanács előterjesztése az 1905 évi gyámpénztári mérleg helyesbítéséről. — 10. Az 1907. évi hegyközségi pénztár előirányzat tárgyalása. — 11. A közigazgatási kiadó jelentése a Pénzes Annának és Vinkóczy Károlynak eladandó városi területeiről. — 12. Közigazgatási kiadó jelentése a Fodor-féle ház eladásáról. — 13. A közigazgatási kiadó jelentése az Acs András és nejevel kötendő csereszerződéséről. — 14. A közigazgatási kiadó jelentése az Erdődly Rezsőnek eladandó területéről. — 15. A polgármester jelentése Kuti Fülöp alkaptány haláláról, állásának betöltéséről és ezzel kapcsolatban a nyugdíj felügyelő bizottság előterjesztése özvegyének kegydíjáról. — 16. A városi tanács előterjesztése a felsővárosban új gyógyszerár felállítására iránt beadott kérvényekről. — 17. A városi tanács előterjesztése a Mantz-féle ovoda kezelése, szabályrendeletéről, fűtéséről és egyéb intézkedésekről. — 18. A polgármester jelentése a Kossuth-utcai 561 öles telek eladásáról. — 19. A belügyminiszter leirata a kereskedelmi társulatnak adományozott telekről. — A városi tanács előterjesztése az Erzsébet népkonyha részére adandó segélyről. — 21. A városi tanács előterjesztése a felsővárost an felállítandó hidméről. — 22. A városi tanács előterjesztése az Almásy József telkének és az azzal szomszédos fecsképartii szerűk rendezéséről. — 23. A városi tanács előterjesztése 20000 koronás lüggő kölcsön felvételéről. — 24. A szent Ferenc rendiek kérvénye a szokásos gabona segély kiutalásáért. — 25. A városi tanács előterjesztése Krausz Zsigmond dr. és társai telekeldarabolás iránt beadott kérvényéről. — 26. A városi tanács előterjesztése a földmunkások országos szövetsége és helyi csoportjának feloszlásáról. — 27. A városi tanács előterjesztése özvegy *Frédrik* Józsefné nyugdíjáról. — 28. Borsod vármegye meghívója *Szemeré Bertalan* szobranak leleplezésére. — 29. A rendőrfőkapitány jelentése az Árpád-fürdő kemény fűtéséről. — 30. A városi tanács jelentése az aggintézeti telek drotkerítéséről. — 31. A nyugdíj felügyelő bizottság előterjesztése *Hajdu* Ferenc nyugdíj jarulékáról. — 32. Gaál József felebbezése a 12623. számú tanácsi határozat ellen.

— (Diákok Rákócziért.) A hazafias ciszterciend székesfehérvári főgimnáziuma október hó 29-én Rákóczi-ünnepet rendez délelőtt fél 11 órakor az intézet dísztermében. Műsor: 1. Kölcsey: Himnusz. Enekli az ifjusági énekar. 2. Farkas Imre: Czinka Panna. Szarinja Plossek Aladár VII. o. t. 3. Emlékbeszéd. Mondja *Bárdos* József dr. tanár. 4. Várdi Antal: Rákóczi Rodostóban. Szavalja *Toth* Ede VII. o. t. 5. Rákóczi Ferenc imája Allaga Gézától. Enekli az enekkar. 6. Léway József: Mikes. Szavalja *Schützenberger* Endre VIII. o. t. Zongorán kíséri: *Pohlencz* Alajos VIII. o. t. 7. *Philipp* István: Rákóczi. Szavalja *Beró* Jenő VIII. o. t. 8. *Pronai* Szent-Gaály: Rákóczi-induló. Enekli az énekar. — Az intézet tanár-titűlete s ifjusaga az ünnepélyt megelőzőleg a székesegyházi gyászmisén vesz részt.

— (Rákóczi-lelet.) Szép hazánk telkesedéssel várja a nagy Rákóczi hamvait vissza. Minden magyar órola beszél, órola gondolkodik, életet, szellemet, hazafias és vallásos lelkiületét tantulmányozza. A hírlapok is róla írnak már napok óta. De nem emlekezett meg senki arról a leletről,

melyet két hónappal ezelőtt találtak *Beczkó* vára mellett a szent Ferenc-rendiek templomában a szöszék fenekén. Ez a lelet most *Vargha* Damján dr. ciszterci főgimnaziemi tanár birtokában van, aki ezen nagy felfedezés előtt járt kódex tanulmányi utjában azon helyen. *Huska* Emánuel beczkői Ferenc-rendi quárdián szives volt ezen leletet átengedni *Varha* Damján dr. tanárnak irodalmi feldolgozás céljából. E leletben van 200-nál több Rákóczi-korabeli levél, nagy csomó tizedről szóló jelentés, két oklevél, egy pár cipő, (fél-csizma) több rovó pálcika. Ezen levelek és iratok keltezési évszáma 1703-1707. Fokozza ezen leletnek az értékét, hogy éppen ezen idő a treneszi ütközet ideje, lehet tehát, hogy ezen iratokat egy bujdosó kuruc vezér rejtette ide menekülése előtt. Az iratok nagy része külön pecséttel is el van látva. Az aláírások között van egy Rákóczi Ferencről, több *Nagy* Bercesényi Miklóstól és *Labsánszky* János főgenerálisól. Most vannak az iratok feldolgozás alatt.

— (Táncmulatság.) A kereskedelmi alkalmazottak székesfehérvári szakszopontja nov. 3-án Bástya-utca 3-ik szám alatt levő helyiségében könyvtára javára fölvasással kapcsolatos zártkörű táncmulatságot rendez.

— (A póttartalékosok kártalanítása.) Tegnap délelőtt rendkívüli közigazgatási ülés volt a városnál, amely az exlex idején tényleges szolgálatot teljesített póttartalékosok kártalanításával foglalkozott. A honvédelmi miniszter ugyanis leiratot intézett a városhoz, hogy a polgármester tegyen előterjesztést a közigazgatási bizottságnak a kártalanítási összeget illetőleg. A közigazgatási bizottság által meghatározott összeg, nagysága vagy esekély volta miatt az esetleges felebbezést egyedül a főispánra ruházta.

Az ülésen *Széchenyi* Viktor gróf főispán elnökölt. Jelen voltak: *Havrancsek* József polgármester, *Stiller* József pénzügyigazgató helyettes, *Fittler* Béla tisztifőügyész, *Bierbauer* Viktor dr. tisztifőorvos, *Lipcsy* Lajos tb. főjegyző, *Karl* István, *Fanta* Adolf dr., *Löwy* Károly dr., *Farkasdy* Dezső, *Diballa* György és *Toth* Artur bizottsági tagok. — *Havrancsek* József polgármester a kártalanítási összeget fejenként napi 2 korona 10 fillérben ajánlja megállapítani. *Farkasdy* Dezső a könyebb elszámolás céljából 2 koronát hoz javaslatba, amint ugy a bizottság, mint a főispán elfogadott.

— (Névvaltoztatás.) *Dekner* Mihály sár-szentmihályi illetőségű, budapesti lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel „*Domokos*”-ra változtatta.

— (Beküldetett.) Fölköretünk a következő sorok közlésére: Tisztelettel felkérem az állami tisztviselők székesfehérvári körének tagjait, hogy az 1906. évi tagilletményöket (2 koronát) *Imre* Lajos pénzügyi titkár urnál, az egyesület pénztárusánál november 15-ig lefizetni sziveskedjenek. *Kulhy* József dr. egyesületi elnök.

— Tűzálló (samotteval) betéttel kifalazott kitűnő kályhák nagy választékban kaphatók *Márkus* Simon özv. és fia cégnél, *Jókai*-utca 16.

— A déli vasut üzemeltetőségétől vett értesítésre a Rákóczi-ünnep alkalmából a nevezett vasut magyar állomásairól október hó 27-én és 28-án *Budapest déli vasutra mérsékelt áru melléérti jegyek* adának ki és pedig oly módon, hogy az utasok az I. kocsiosztályban két II. osztályu, a II. kocsiosztályban két III. osztályu egész jeggyel, a III. osztályban pedig egy II. osztályu rendes menetjeggyel utazhatnak Budapest déli vasutra és vissza. A szomszédos forgalom ezen menetdíjkezdvezményből ki van zárva. Gyorsvonatok a megfelelő gyorsvonati jegyek váltása mellett használhatóak. Oly megállóhelyekre nézve, melyek rendes menetjeggyel nem bírnak,

ezen menetkedvezmény ki nem terjed. — A visszautazásnak október hó 28-án, 29-én, 30-án vagy 31-én kell megtörténnie és pedig olyképp, hogy október hó 28-án legkorábban a Budapest déli vasúti állomásról ugyanaznap este induló utolsó vonat használható. Utmegszállítás sem az oda, sem a visszautazásnál nincs megengedve. Gyermek részére külön kedvezmény nem engedélyeztetik. — A váltott menetjegyek Budapest déli vasútra való érkezés alkalmával nem adandók le, mintkogy azokat a visszautazás alkalmával is fel kell mutatni.

— **Gilde Vendel zenetanár** november hó 1-ével Kossuth-utca 3. sz. a. zeneiskolát nyit, amelyben hegedűre, tárogatóra és fuvolára fog tanítani. A tanítványok a legszakzerűbb oktatásban részesülnek. A beiratkozás az iskolában már e hó 29-én megkezdődik.

FA-SZOBORSZ. Mindenemű fa-szobrászati munkát — különféle stílusban — elvállalok. Képeket faragok antik-utánzattal jutányos áron pontosan készítek. A közönség és az iparos urak támogatását kérem. *PÉTO IGNÁC, Székesfehérvár, Vásár-ter 12. szám.*

Szigeti és Társa fényképészeti és festészeti műintézet Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. Nagyításokat bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivételben. Elsőrangú munkaért szavatol Szigeti és Társa.

— **Bauer Antal Zsigmond táncitanító,** akit az intelligens közönség a maga munkakörében oly előnyösen ismer, mint az előző évek folyamán, az idén is november hó 3-án nyitja meg tánciskoláját, a régi Marosi-féle tánchelyiségekben, a Szent István-utca 11. számú házban. A helyiségek, mint ezt a közönség már évek során keresztül szerzett tapasztalatából jól tudja, a legkényesebb igényeket is kielégítik. A táncoktatás gyermekek számára a délutáni órákban fog lefolyni, míg a felnőttek számára mindenkor esti 8 órakor kezdődik a tanítás. A diákok oktatása délután 5 óráig tart. Különös figyelmet fordít a táncmester az idei szezonban egyik idény specialitására, a *descentri-bostonra*. A táncanfolyamra beiratkozni naponta **Bauer Antal Zsigmond táncitanító Szent István-utca 11-ik szám alatt** levő lakásán lehet.

JEGYZETEK.

Cigányok. — Vásári népköltés. — Villamosstrájk.

^ A muzsikusi cigányok még csak sztrájkoltak a multkoriban Makón. Bezzeg az oláhajta nem akar sztrájkolni. *Dolgozik* annak még a legkisebb palántája is. Nem a sósói tábort vezetőiről szól az ének. Dehogy. Ok a fehérvári háziasszonyok konyháinak igen békés vendégei s a piacnak ábrándosan csendes látogatói. A zalamegyei cigányokról esik most a szó, akiknek épen a héten fújt takarodót egy tüzes közigazgatási faktor. *Samassa* János képviselő is interpelláció tárgyává tette a nemes részt a parlamentben. Mindezt persze csupán azért mondjuk, hogy ez a cigányok civilizálására irányuló barbár-örökvés, ez a kulturerőszak valahogyan követésre ne találjon nálunk, hogy föl ne elevenítsük valamiképpen néhai való főhercegünk ezirányú nemes intencióit. Igaz, hogy a mi cigányaink is lopnak, rabolnak és ölnek, ellenben az is igaz másrészt, hogy *nem katonáskodnak, adót nem fizetnek, iskolába nem járnak.* Dehát azt ugyebár nem kívánhatjuk, hogy közigazgatásunk a szabad természet fainak russzói példányait a civilizáció igája alá törje. Hiszen mennyi poézis van teszsem a sósói sátorok világában! Fájó szívvel mereng mellettük a fáradt modern lélek azokon a szép időkön, amikor az ember boldogan, gondtalanul sütkérezett a természetben. Mily kár volna a sósói sátrak poétikus világáért!

De felre a mőkával. Éppen Fejérmegye is azon vármegyék sorába tartozik, amelyek örököszen érzik a cigánykérdés rendezetlenségének át-

kát. A legutóbbi interpelláció a Házban kapóra jött nekünk, hogy erre a tengeri kigyóra megint rámutassunk. Nincs az a mizeria, amelyet sajnálni ne lehetne. Ez a kérdés meg egyenesen azok közé tartozik, amelyek a modern viszonyok között haladéktalan elintéztést kívánnak. Akármilyen kemény dió is, föl kell harapni. Addig pedig, amíg a régi óhaj mégis megvalósul, dolgozzék a közigazgatás, megyében és városon sok szigorral, fortélylallyal is és ami fő, az eddiginél több komolysággal és *bizalommal*.

∞ Vásár is volt a héten. Hallhattuk ismét tompa zuhanást azoknak a botütéseknek, melyekkel a népköltészetet lebunkózzák. Olcsó penzen arulják a draszticizmust s a fölséges nép — o beata simplicitas! — jobb ügyhöz méltó buzgalommal nyeli a maszlagot. Jó étvágyat hozza. Nagyon szelíden szólunk, mikor botránynak mondjuk azt a szabadosságot, mellyel gyöngyebbnégyöngyebb szemelvényeket vagdosnak a szájtató vasári közönség közé a népköltészet (?) produkumaiból. S miért ne tennék? Esztelen volna a farkas, ha be nem csapna a bárányok közé, mikor a pástornak csak azért van fűtykös a kezében, hogy legyen a könyökével mire támaszkodnia. A mi néptűk vásárainak is körülbelül ilyen éber őrök és rendőrci vannak. Öreg hiba.

Elvetemült lelkiismeretlenséggel oltják a néphe a vasári könyvárusok a durvaság és erkölcstelenség gyilkos bacillusait. Legfőbb ideje, hogy a rendőrség őrszeme rávetődjek ezekre a kétes existenciákra. Amíg ez meg nem történik, addig hiába a Szent-István-Társulat azon nemes törekvése, hogy a nép kertjébe gyanu helyett virágokat ültessen.

^ A villamos alkalmazottak is pompásan kiválasztották az időt arra, hogy a sztrájkolás divatos szellemének hódoljanak. Igaz, hogy foháborító számításukkal óriási kárt okoznak a vasárnapi nemzeti ünnep folyamán az idegenforgalomnak, igaz, hogy kegyetlen dacukkal sok embert ütnék el mindennapi kenyereitől, de hát mit számít az? Mire való volna a ridog önzés, ha még ilyen tekintetek is számlálásba vétetnének? Nem azért honosította meg a proletariáns fővárosunkban a telhetetlen elégedetlenség százkezü Gíászáat, hogy az a százkezü egymásba kulcsolva pi-henjen. Dolgoznia, rombolnia kell annak a százkezü Gíásznak. Palotákat fölígyletíteni, hogy legyen mit otthagyni. A pékkötenyt ledobni, a kalapacsot letenni. A villamos feket élezeszteni s így a nemzeti kegyelet virágit tépni. Valóban a keserűség kacajait váltja ki az emberből ez a fagyos önzés.

Nem csodálkozunk, ha holnap arra a hírre ébrednénk, hogy a főváros berkocsisai is sztrájkba léptek. **Viktorian.**

KÖZGAZDASÁG.

Székesfehérvár, okt. 27.

Biztató jelenségek.

A politikai hét története a magyar közigazgatási életbe igen sok bizalmat hozott és reménységet öntött. Ami a kormány megalakulása óta mindig pozitív hitként élt a lelkek mélyén, hogy a koalíciós éra valóban minden tekintetben, tisztességes, egészséges és eredményes közigazgatási tevékenységet kíván teremteni, azt közigazgatási politikánk praktikus alakulásai lépten-nyomon igazolják. A lefolyt hét ezeknek az örvedetes bizonyítékoknak, ismételtük, gazdag tárházát adta. A kormány iparpolitikája, a maga nagy koncepciójában, — amint ebbe valamennyire bepillanthattunk a héten, ugyancsak a kormány akciója a munkások biztosítása, tehát jóléte érdekében, mind olyan dolgok, amelyek nem üres ígéretet foglalnak magukban, ahogy azt a liberalizmus közigazgatási rendszerénél, szociális politikájánál tapasztalhattuk, hanem öntudatos, lelkiismeretes kormányfőirőlnek becsületös törekvései.

Figyelemre méltó a kormány akciója mellett az iparosok és munkások érdekében ugyancsak a hét folyamán a gazdák mozgalmá a Köztelék n s itt különösen fontosak a *szövetkezeti* ügy továbbfejlesztésére, a károsan elharapódzott *mezőgazdasági sztrájkok* megakadályozására és ezzel kapcsolatban a *gazdasági érdekképviselet* kiépítésére nézve

elhangzott felszólalások és meghozott határozatok. Minden jel odamutat, hogy a magyar közigazgatási élet végre a produktív munka, tisztességes verseny és az általános népjólét jegyében áll. Nagy érdeme van ebben — bármennyir nem tetszik is sokaknak a — *keresztény magyar néppártnak*, amely a maga gazdasági programjának tételeit éppen nem irigykedve, sőt igaz örömmel látja egymásután megvalósulni. Ezt a letagadhatatlan tény a vizsgáló közigazgatási jelenségek során leszögezzük.

A sztrájkotörvény. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara sürgős felterjesztésben arra kéri *Kossuth* Ferenc kereskedelmi minisztert, hogy álljon el attól az eredet intenciójától, mely szerint a sztrájkot a hozandó új ipartörvény keretén belül akarja szabályozni. A magyar iparban annyira elfajultak a munkásviszonyok, hogy a sztrájk jogának törvényhozás útján való haladéktalan szabályozását *negybecsület* egész gazdasági életünk érdekében sürgősen követelni kell. A kamara felterjesztés okfejtésében megtaláljuk azt a minden körülmények között igen súlyos érvet, hogy a nemrég nálunk járt előkelő angol kereskedők, akiknek leendő vállalkozásai elé sokan nagy reménységgel tekintenek, kijelentésük szerint lehetetlenek tartják hazánkban az ipari alapításokban való részvételt mindaddig, míg munkásviszonyaink terén a most uralkodó anarchia helyébe rend és béke nem lép. Ezt a mindnyájunk által óhajtott állapotot a kamara a sztrájkok törvényben leendő szabályozása útján véli elérhetőnek.

Állatvásári kimutatás. A folyó hó 21 és 22-ikén megtartott Demőtörnap országos vásár állatforgalmi kimutatása:

	Felhajtott.	Eladott.
Ló és csikó	3383	1580
Bika	10	10
Tehén	1218	429
Úszó	437	61
Ökör	1514	278
Tinó	733	586
Borjú	92	87
Bivaly	1	1
Juh	592	342
Sertés	136	50
Szamar	22	2
Kecske	2	—

Piaci árak.

Székesfehérvár 1906. október 27-én
(100 klg számítva.)

	ker. fill.	kor. fill.
Buza:	14	14 20
Rozs:	12	12 20
Árpa:	13 20	13 40
Zab:	14 10	14 20
Tengeri:	13 80	—

Forgalom élénk.

Felelős szerkesztő: **Dr. HELVEY LAJOS.**

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindenemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. **Javításokat** a leggyorsabban és jutányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,

Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Számtalan első díjjal és díszoklevelekkel kitüntetve.

KALMAR és ENGEL

MÓTOR- ÉS GÉPGYÁRA
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 18.

Ajánlja egy cseplőgépet, mint malomüzemre leggyorsabb benzinmotorjait, benzínlokomobiljait, valamint szivó-gáz-motorjait melyek V., Lipót-körut 18. bármikor üzembemegtekinthetők.

Teljes jótállás
Egyedül létező újdonság!
ittün cseplésért!

Ezen motorok egyenletes járása és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjáratlanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen. — Olcsó árak részletfizetésre.

Megjelent

az Egyházmegyei nyomda kiadásában Szombathelyen és minden könyvkereskedés által is megszerezhető

„Jézus legszentebb Szive nagy képes népnaptára“

az 1907. évre magyar nyelven.

mely gyönyörű művészies kivitelű színyomatú képmelléklettel, tartalmas és tanulságos elbeszélésekkel, 30 igen szép képpel van díszítve. Viszonyelárusítóknak csoportos rendelésnél az Egyházmegyei nyomdánál Szombathelyen a kedvezményes árak következők:

A naptár ára postán küldve bérmentve:	1 db.	kor. 100 fill.
10	1	100
20	2	200
30	3	300
40	4	400
100	10	1000
500	50	5000
1000	100	10000

Egyes szám béli ára 60 fillér.

Viszontelárusítóktól a megmaradt példányokat február hó 1-ig a megrendelt összeg 20%-át készpénzesen visszavesszük.

JÓ KÖNYVEK:

A Szombathelyi egyházmegyei nyomda kiadásában megjelent és kapható művek:

Dr. Keller József: „175 elbeszélés Jézus Szts. Szive ajtatosságának hasznos voltáról.“ 158 oldal füzet, németből fordította Tornay Ferenc, esalai lelkész. Ára bérmentve csak 1 kor. 20 fill.

Dr. Keller József: „10 elbeszélés páduai szent Antalról.“ 117 oldal füzet, németből fordította Tornay Ferenc, esalai lelkész. Ára bérmentve csak 60 fillér.

Dr. Bangha Béla, Jézus társ. atya: „Rejtett kincseshánya“ emü érdekes füzet. A csinos 24 oldalas (kis Jézus Szive képpel ékesített) füzetke ára bérmentve: 1 péld. 12 fill., 10 péld. 90 fill., 20 péld. 180 kor., 30 péld. 270 kor., 40 péld. 360 kor., 50 péld. 450 kor., 100 péld. 900 kor., 200 péld. 1800 kor., 300 péld. 2700 kor., 500 péld. 4500 kor., 1000 péld. 9000 kor.

Legújabb tankönyv:

Dr. Trauber Sándor: *Manuale Juris Canonici*. A legújabb egyházi jogi tankönyv. II. bővített kiadás. Nagy oktáv, 632 oldal. Számos papnevelő intézetben mint rendes tankönyv van használatban. Bérmentve 10 korona.

Fenti művekből minden 10 példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Fenti könyvek eskis utánvételt, vagy a pénz előleges beküldése mellett szolgáltatnak ki és lesznek bérmentve küldve.

Megrendelhetők eskis az

Egyházmegyei könyvnyomdában

Szombathelyen (Vas megye.)

VÁSZON-ÁRUHÁZ MEGNYITÁS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint Székesfehérvárott, a Barátok épületében (azelőtt Özv. Hanel Antané-féle üzlethelyiség) egy ártmai kor igényeinek megfelelő

Vászon-üzletet

nyitottam, raktáron tartok nagy választékban elsőrendű Szepességi, Liptószentmiklósi és Rózsahegy-i vásznak és sifonokat, Damask ágy- és asztalneműek, kávék terikékek, fehér és színes vászon-zsebkendők, törülközők, törülkövendők, kanavásznak, pique, zsinóros atlasz és jól mosható divatos színes parget, egy a legfinomabb ing- és bluz-zefireket. Továbbá dús választék ágy- és asztalterítőkől, ablakfüggönyök, szőnyegek, házilag készült paplanok, matrac-szövetek és roletta-vásznakhan.

Menyasszonyi, gyermek-, csecsemő-kelengyék és úri fehérművek a leggyorsabbtól a legdiszesebbig készíttetnek.

Elsőrangú összeköttetésem következtében azon kellemes helyzetben vagyok, hogy nagyra-becsült vevőimnek mindenkor a legjobb, legfrissebb árut a legelőnyösebb árban számíthatom.

Vállalatomat szíves jóindulatukba ajánlva

Kiváló tisztelettel

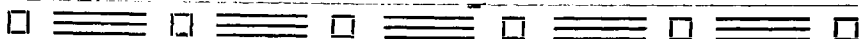
Sövegjártó Jánosné,

törvényszékiileg bejegyzett cégvezető.

Ugyanitt egy tanuló felvétetik.

HIRDETÉSEK

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban, Szent-István-tér I. sz.

Telefon 79.

Telefon 79.

PFINN JÓZSEF

„CONCORDIA“ temetkezési vállalata

SZÉKESFEHÉRVÁROTT.

FÜZLET: SAS-UTCA.

Ideiglenes raktár: Nádor-utca (Piski-ház.)

NAGY VÁLASZTÉK:

művirág koszorúkból, szárított virág koszorúkból,

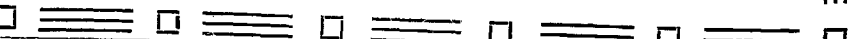
bőrkoszorúkból, érckoszorúkból,

gyöngykoszorúkból

csosó gyári áron

Koszorúk már 90 fillértől.

Sírlámpa raktár!

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.